

KÄNSELSPRÖTET

Finlands Dövblinda rf.

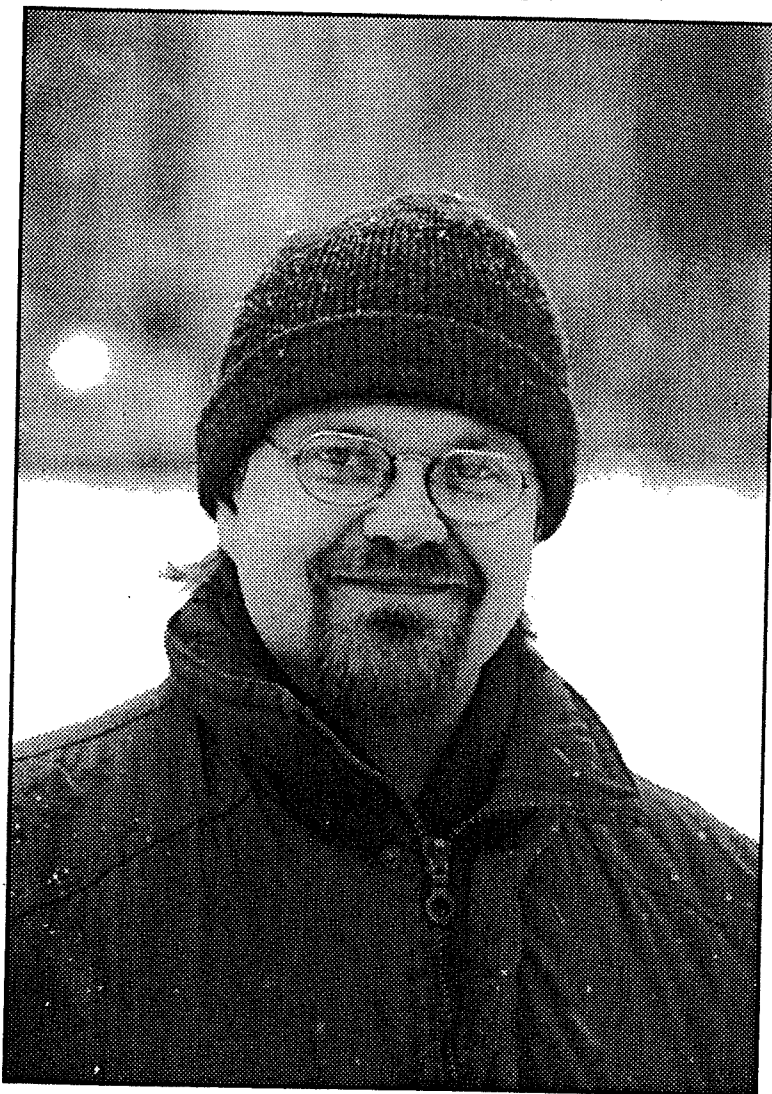

Januari 1/1998

○ Kom ihåg
skatteanmälan
i januari

Om marken
blir till euro

○ Förbunds-
sekreteraren
Heikki Majava
presenteras

Innehåll:

Skrivtalko.....	2
Ledaren: Ärade föreningsmedlemmar, Elisa Mikkola.....	3
Tid för skatteanmälan.....	4
Om marken blir till euro.....	6
Förändringar i socialskyddet.....	8
Invalidförbundet 60 år – Fördomar hinder för sysselsättningen av handikappade.....	10
Förbundssekreterare Heikki Majava:	
Det bästa att träffa människor.....	12
Sanna till centralbyrån.....	13
En aktiv klubb – en bra påverkare.....	14
Arbete och meningsfull sysselsättning.....	15
Dimmiga hälsningar från Ungern.....	16
En stark konsttradition i Lappland.....	18
Styrelsen för Finlands Dövblinda rf 1998.....	20

Pärbild: Förbundssekreterare
Heikki Majava (Foto ALR)

**Följande nummer utkommer
18.2. Materialet bör vara på re-
daktionen senast 5.2.**

Skrivtalko

– ännu hinner du!

Vår förening håller som bäst på att samla material för en dikt- och novellsamling som skall utkomma i höst. Den planerade bokens tema skall beröra vardagens mindre och större händelser. Ännu hinner du komma med i skrivtalkot, eftersom vi tar emot material till slutet av januari.

Din berättelse kan vara riktigt kort eller flera ark lång. Den kan vara skriven med bläck eller punkter, skriven för hand eller med maskin. Din berättelse eller din dikt kan även vara inbandad på kassett.

Texterna som utkommer i boken väljs under maj månad. Före det ordnar vi en arbetsverkstad, där skribenterna själva kan gå igenom sina texter; rätta, komplettera eller avkorta dem. Boken kommer ut i samband med de dövblindas kulturdagar i slutet av september.

Sänd din skrift på adressen:

Finlans Dövblinda rf/informationen
Nylandsgatan 28 A
00120 Helsingfors
Skriv Dikt- och novellsamlingen på
kuvertet.

Ärade förenings- medlemmar!

År 1998 har börjat i arbetets tecken på centralbyrån. Den nya byråsekreteraren Sanna Niinikoski har börjat sitt jobb och sätter sig för närvarande in i förberedelserna för vårmötet. Mötet hålls den 9.-10.5. 1998 i Kouvolahuset och övernattningen sker på Sokos hotell i närheten. På våren kommer ett av Känslsprötets nummer ta upp nyheter från Kouvola området.

Förra årets sista räkningar är på väg att betalas och vi förbereder som bäst 1997 års bokslut för att godkännas av revisorerna och Kouvola vårmötet. Uppskattningarna hittills ser ut som att förra året slutade med en fint överskott.

Vår föreningsverksamhets största finansiärer Folkpensionsanstalten (FPA) och Penning- och automatföreningen (PAF) har redan gett uppgifter om detta års understöd. Från FPA har vi endast fått uppgifter för årets första halva. Uppgif-

ternaom hösten kommer i slutet av sommaren.

PAF har framfört för statsrådet olika understöd för vår förening till en summa av 7.952.000 mk. Vi ansökte om 9.285.000 mk. De största nedskärningarna har skett för projekt, anpassningskurser och allmänna understöd. Efter statsrådets beslut gör föreningens styrelse de nödvändiga ändringarna för 1998 års budget.

Trots att understöden minskar står vår förenings ekonomi även detta år på stadig grund, och vi kan förverkliga den verksamhetsplan som höstmötet i Uleåborg godkände nästan som sådan.

Jag önskar alla en god början på våren!

Elisa Mikkola
Verksamhetschef

Tid för skatteanmälan

Raili Karisaari

Att göra skatteanmälan är en angelägen sak i januari. Alla behöver dock inte göra skatteanmälan längre. Löntagarna får lättnader under de kommande åren. En del av lön- och pensionstagarna är med i en skatteförslagsexperiment, som togs i bruk förra året.

I experimentet deltar vanliga lön- och pensionstagare, vars skattepliktiga inkomster är rätt stabila, och vilka inte har biinkomster. De behöver inte göra en skild skatteanmälan, utan den görs på skatteverket. Man har tänkt utvidga experimentet så att det täcker allt fler. T.ex. av Helsingforsområdets 460 000 skattebetalare är ca. 350 000 med i skatteförslagsexperimentet.

För företagare och privata yrkesutövare baserar sig skatteanmälan helt på bokföring, och skatteanmälan måste göras åtminstone under de närmaste åren. Inlämningsdatumet för skatteanmälan bestäms enligt slutet för bokslutsperi-

oden. För de flesta är bokslutsperioden lika med kalenderåret. Då när bokslutsperioden tar slut vi årets slut, bör skatteanmälan inlämnas före 1 april.

Man kan be om uppskov

Man kan be om uppskov för inlämnandet av skatteanmälan p.g.a. t.ex. sjukdom, resa eller annan motiverad orsak. Uppskov skall anhållas om förrän den egentliga anmälningstiden gått ut, från det egna skattedistriktet. Uppskov beviljas i enskilda fall. En semesterresa i slutet av januari är inte en motiverad orsak för att förlänga tiden för skatteanmälan.

Hur är det om ett kvitto eller annat bevis inte finns vid tiden för inlämning? Ingen panik. Man kan komplettera skatteanmälan senare. Kvittan och bevis kan skickas till skattebyrån senare, men det är bra om man nämner om det i skatteanmälan på rätt ställe. Man behöver inte uppskov för att ett kvitto eller ett bevis saknas.

Hjälpmedel kan minska

Det har inte tillkommit några stora förändringar i skatteanmälan innehåll under året. Den största förminskningen är hushållsminskningen. I guiden, på sid 31, berättas klart, vad hushållsminskningen innebär och vem som har nytta av den.

Man kan utnyttja sig av skattebetalningsförmågans sänkingsförminskning då, när man p.g.a. arbete eller skada varit tvungen att skaffa dyra hjälpmedel. Exempel på sådana kan vara en dator som dövblinda skaffat och de hjälpmedel som hör därtill.

Denna förminskning är behovsprövad och den påverkas av bl.a. familjens skattepliktiga inkomster och nödvändigheten av inskaffningen. förminskningen p.g.a en sänkning i skatte betalningsförmågan kan som störst vara 8 000 mk.

Vem ger råd?

Goda råd fås från guiden som delas ut med skatteanmälanblanketterna. Guiden som har namnet *Vi fyller i skatteanmälan*, skall man gå noggrant igenom punkt för punkt. Där ges råd för att fylla i skattean-

mälan punkt för punkt. Där berättas även om vilka förminskningar som beaktas i beskattningen och vilken storlek de har. De som är med i skatteexperimentet får i slutet av maj ett skatteförslag, var de får information för hur de skall gå till väga.

Man har försökt göra ifyllandet av skatteanmälan lättare för varje år. Man kan fråga om råd från sin egen kommuns rådgivningsnummer. De som bor i Helsingfors eller Nyland kan fråga råd av skattetjänsteman **Merja Hanski**. Hon svarar på frågor på numret (09) 7311 2144.

Den avgiftsbelagda datautlåningen betjänar

Har du ansökt om en dator eller hjälpmedel och fått ett nekande svar? Då kan Synskadades centralförbunds datautlåning hjälpa. Beställ en ansökningsblankett av datautlåningen från SCF: s växel tel. 09-396 041. Tilläggsuppgifter fås av utlåningens chef **Jorma Laitinen** tel. 09-3960 4325.

Om marken blir till euro

Anu-Liisa Rönkä

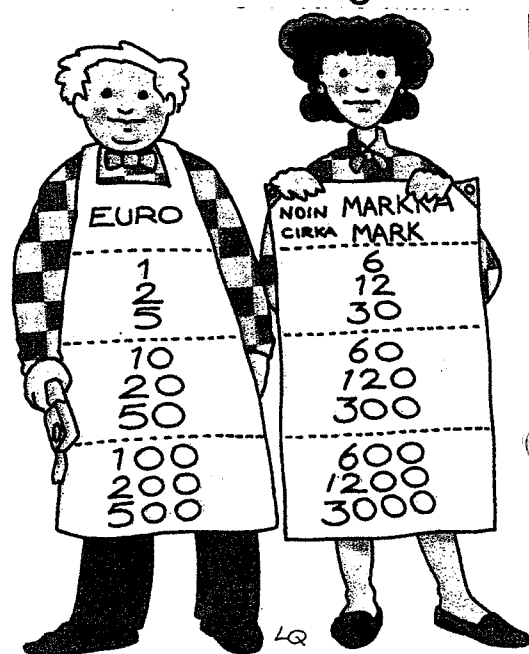
I stället för den finska marken, kommer ett nytt mynt, euro, ifall Finland besluter sig för att vara med i den Europeiska finans- och penningunionens EMU:s tredje skede. I finländarnas plånböcker finns då inte längre mark utan euro. I butikerna betalar man då med euro. Löneutbetalningarna och på bankkontonen förekommer bara euro. Euron blir alla EMU-länders gemensamma mynt.

EU-ländernas toppmöte besluter i maj, vilka länder som kan delta i EMU:s tredje skede. Bara de länder som har en tillräckligt stabil ekonomi får vara med.

De finländska politikerna bör för rän maj månads toppmöte besluta ifall Finland skall vara med eller ej. Regeringen har redan som målsättning att Finland skall ha beredskap att gå över i EMU:s tredje skede i början av år 1999.

EMU:s tredje skede börjar i januari 1999. Ifall Finland då är med, knyts

den finska marken till det gemensamma mynte, euron, den 1.1.1999. När marken har knytits till euron, är markens och eurons växelkurs fast. En euro motsvarar ca. 6 finska mark. Euron delas i 100 cent, så en cent är ungefär sex penni.

Efter markens knytning till euron börjar en övergångsperiod, då man skall vänja sig att använda euro vid sidan om mark. Som kontanter används enbart mark. Också lönerna, pensionerna, socialförmånerna, skatterna och inköpen betalas i mark.

Pengarna på bankkontonen förblir i mark. Man kan då ändra marken till euro, om man vill. En privatkund behöver dock inte i praktiken ett konto i euro. Alla använder ännu mark som kontanter, då eurosedlarna – och mynten inte satts i rörelse.

Euro i börsten 2002

Eurosedlarna och –mynten sätts i rörelse, då övergångsperioden tar slut, senast den 1.1.2002. Efter detta kan man ännu använda mark vid sidan om euro ett halvt år, eller till och med den 30.6.2002. Denna tid kan vid behov förkortas.

Efter detta sköts alla penningaffärer i euro, och marken försvinner ur användning. Till exempel kan man från bankautomaterna lyfta enbart euron senast från och med 1.7.2002. Då är euroområdet enda officiella valuta euro. Nationella valutor, som mark, används inte längre.

Med de gemensamma eurosedlarna och – mynten kan man betala i alla länder i euroområdet. Med den gemensamma valutan kan man alltså köpa glass i en finländsk kiosk och en fransk kiosk.

Marken förlorar inte sitt värde, fas-

tän euron kommer. Finlands Bank byter mark till euro ännu tio år efter det att marken tagits bort ur användning. I början kan man även växla i bankerna.

Från mark till euro i ett nötskal

EMU:s tredje skede betyder, att EMU:s medlemsländer börjar använda en gemnsam valuta, euron. De nationella valutorna, såsom finska marken, tas bort ur användning.

Under detta år besluts, vilka länder som deltar i EMU:s tredje skede. Övergångsperioden mot den gemensamma valutan börjar den 1.1.1999. Under övergångsperioden används ännu mark som konstant.

Övergångsperioden tar senast slut 1.1.2002. Då sätts euron i rörelse, men mark kan ännu användas ett halvt år, vid sidan om euron. Senast den 30.6.2002 tas marken bort från användning, och euron är det enda lagliga betalningsmedlet.

Källa: Från mark till euro – broschyr. Finlands Bank 1997.

Vad för förändringar i socialskyddet år 1998?

Raili Karisaari

Det kommer vissa förändringar i Folkpensionsantaltens förmåner år 1998. Erhållandet av det allmänna bostadsstödet underlättas, det genomsnittliga bostadsstödet stiger och nya stödtagare tros vara ca. 13 000. En höjning av folkpensionen är på kommande och även små förändringar i sjukförsäkringsersättingarna.

Bostadsstöd åt flera

Inkomstgränserna för det fulla bostadsstödet stiger. En- eller två personersfamiljer får detta år förtjäna 1 400 mk mera och andra familjer 800-1 700 mk mera.

Grundsjälvansvaret på 100 mk tas bort från alla hushåll, vars inkomst berättigar till ett fullt stöd. Bostadsstödet är då 80 procent av de godkända bostadskostnaderna. Också maximinivån för bostadsut-

gifterna höjs med en mark för kvadratmeter per månad.

Sjukförsäkringen och rehabiliteringen

Det finns en gräns för de läkemedelskostnader som kunden själv måste betala. Detta år ligger gränsen på 3 240 mk.

När självansvarsandelen för alla de läkemedelskostnader som läkare utfärdat åt dig överstiger denna summa, kan du anhålla om tilläggsstöd från FPA. När du ansöker om ersättning behöver du apotekskvittona för alla de inköp som har gått över gränssumman. Därför är det bra att spara alla kvitton för recept.

Man bör anhålla om tilläggsstöd inom sex månader från kalenderårets slut. Förra året var gränsen för tilläggsstödet 3 185 mk. Om gränsen har överskridits, bör tilläggsstöd ansökas om förrän juni detta år.

Den behovsprövade sjukdagpenningen och den behovsprövade minimirehabiliteringspenningen hålls kvar på samma nivå (60mk/ vardag).

Reseersättningar

Ur sjukförsäkringen ersätts också resekostnader. Om patienten själv eller ledarens självansvarsandelar för resor under året överstiger 900 mark, ersätts den överstigande delen till fullo. I summan kan man också inräkna de resor som har ett mindre självansvar än 45 mk och som patienten varit tvungen att betala helt själv. Ersättning söks från FPA och till ansökan skall tillföras kvitton och andra tilläggsbevis för nödvändigheten av resorna.

Höjningar och sänkningar av folkpensionerna

Folkpensionerna och fronttilläggen stiger i genomsnitt med 1,7 procent. Den fulla folkpensionen stiger således med 38-44 mk i månaden och fronttillägget med 4 mk i månaden.

De folkpensioner vars basdel skurits ned före 1996, skärs ned mera i början av februari. De nedskärda pensionerna blir 237 mark i månaden.

Från folkpensionernas barntillägg skärs 53 mk i månaden. Barntillägget är då 209 mk i månaden. Barntillägget har utbetalats för barn under 16 år. det är främst de som får arbetsoförmögenhetspension som har barn under 16 år. Enligt en lag som tillträdde i början av år 1996, har barntilläggen inte utbetalas alls och de tas helt bort i början av år 2002.

Av de som får tillägg för make/maka finns det endast 200 kvar i hela landet. Också deras stöd nedskärs. Dett år med 81 mk. så summan blir 243 mk i månaden.

Källa: FPA meddelande 23.12.1997

Känslsprötet år 1998

Materialet på redationen	Tidningen utkommer
9.1.	26.1.
5.2.	18.2.
5.3.	18.3.
6.4.	22.4.
6.5.	20.5.
12.6.	24.6.
10.8.	21.8.
4.9.	16.9.
2.10.	14.10.
6.11.	18.11.
4.12.	16.12.

Fördomar hinder för sysseisättning av handikappade

Anu-Liisa Rönkä

Invalidförbundet firar detta år 60-årsjubileum. Verksamhetschefen **Raimo Lindberg** konstaterar, bakom oss ligger en lång väg: de handikappades ställning är idag bättre än för 60 år sedan. Men allt är inte i sin ordning: framför oss har vi ett hårt arbete.

Invalidförbundets målsättning är, att handikappade skall fungera och vara med i samhället och beslutsfattandet på samma sätt som andra medborgare. Det räcker inte att handikappade beslutar om saker inom social- och hälsovården, de skall vara med på samhällets alla områden.

Lindberg konstaterar, att kommunerna har allt mera beslutsmakten, och de handikappade borde vara med där det görs beslut om gemensamma saker.

– Handikappade borde synas alltmer inom kommunalpolitiken.

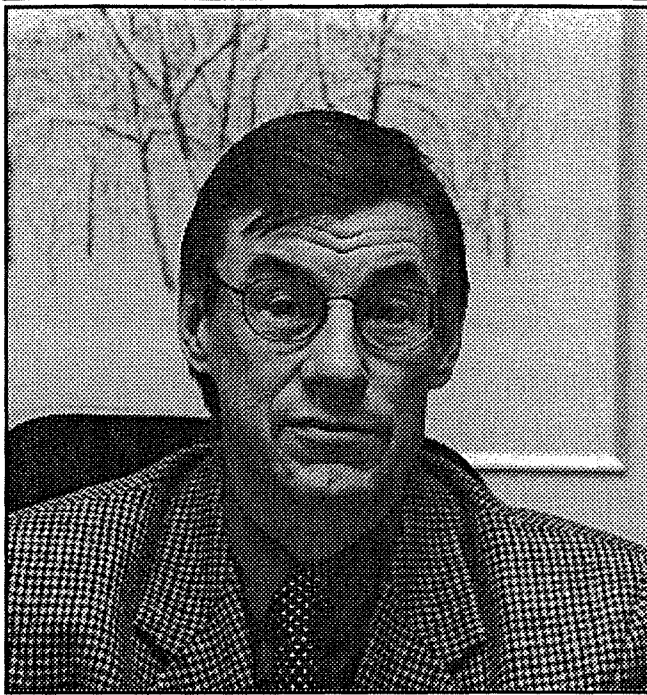
Handikappades rättigheter och möjligheter har ökat under de sextio åren, men vissa problem finns ännu kvar.

– När Invalidförbundet grundades, var målsättningen att skola handikappade till olika yrken och få dem med i arbetslivet. Denna målsättning är ännu aktuell, säger Lindberg.

– Handikappade bör vara med i arbetslivet, så att de kan vara jämlikt med i samhällets verksamheter. Samhället baserar sig på att människor arbetar.

Innehåll i livet

Lindberg säger, att inte alla handikappade kan vara med i det traditionella arbetslivet. Utmaningen är att ändra på begreppet arbete så, att det inte endast betyder lönearbete. Arbete kan vara något nyttigt och meningsfullt att göra, som ger livsinnehåll. Utkomsten är flexibelt tryggad med lön och socialskydd.

Raimo Lindberg

– Förändring av begreppet arbete och utveckling av en meningsfull sysselsättning berör alla grupper som riskeras slå ut – inte endast handikappade, menar Lindberg.

Lindberg tycker att fördomar är för tillfället orsak till, att de handikappade inte har jämlika möjligheter att komma med i arbetslivet. Lindberg är dock nöjd med den nuvarande utvecklingen på längre sikt: nu finns det mycket arbete, där det krävs främst psykiska resurser, och inte fysisk kroppsstyrka.

Och man kan även arbeta hemma. t.ex framför den egna datorn. Med teknologin som hela tiden utvecklas, skapas nya hjälpmedel, som ökar handikappades möjligheter att verka.

Lindberg är förundrad över, att samhället har satt stora summor på utbildningen av handikappade, men är inte intresserad av deras arbetsinsats.

– När människan kan börja skapa något för samhället, har hon inte alls möjligheter till det. Tröskeln att efter skolan komma in i arbetslivet är väldigt hög. På det området borde mycket göras.

Jubileumårets tema: Det hänger på litet

Det hänger på litet är jubileumårets tema.

– Tanken har att göra med handikapp på många sätt: Det hänger många gånger på litet, att handikappade skulle ha samma möjligheter som andra. Det hänger även på litet, att fördomarna försvinner. Det hänger även på litet, att en människa blir handikappad. Och det vad lagstiftningen och andra människor kan göra för handikappade, hänger även på litet.

Till 60-årsjubileets ära hade Invalidförbundet öppna dörrar på över 30 olika verksamhetsställen den 16 januari.

Föregående dag publicerades förbundets historik *Samarbete med egna krafter (Omin voimin yhteistoimin)*.

Förbundssekreterare Heikki Majava:

Det bästa är att träffa människor

Anu-Liisa Rönkä

Finlands Dövblinda rf fick en förbundssekreterare förra hösten. På förbundssekreterarens ansvar hör dövblindas klubbverksamhet, stödpersons- och jämlikestödverksamheten samt lägerverksamheten. Förbundssekreteraren fungerar även som styrelsens hjälp i internationella ärenden.

Föreningens första förbundssekreterare **Heikki Majava** berättar, att många olika saker hör i praktiken till hans arbete.

– Varje arbetsdag är den andra olik, och det förekommer ingen vanlig arbetsvecka, säger Heikki.

Heikki inledde sitt arbete förra hösten med att besöka dövblindas klubbar. På det sättet bekantade han sig med människor och med föreningens verksamhet.

Basarbetet för förbundssekreteraren utgörs av överenskomna klubbbesök, andra besök, möten, utbildningstillfällen och dylikt. mellan mötena planerar han kommande

program. sköter om praktiska arrangemang, håller kontakt, ställer frågor och skaffar information.

Förbundssekreteraren är oftast på centralbyrån på måndagar. Då går han igenom den kommande veckans program, och börjar sköta sakerna i deras viktighetsordning. Då finns det tid för att t.ex. skriva brev och inbjudningar, och skicka dem vidare.

– Om det är en kurs i december, måste man sända inbjudningar redan i mitten av oktober, säger Heikki.

Arbete som förbundssekreterare kräver långsinthet. Nya utbildningstillfällen eller läger kan inte förverkligas i en handvändning, utan förverkligandet av idéer får vänta på sig.

– I detta skedet av året är kalendern för våren och sommaren full med besök, läger och utbildningstillfällen. Samtidigt som man i praktiken lever i nuet, bör man planera kommande hösts program och fundera vad år 1999 skall innehålla.

Förbundssekreteraren skall hålla trådarna i sin hand, så att han för-
mår på ett jämlikt sätt driva allas
intressen. Tid och energi får inte
offras för en sak, så att en annan
lika viktig sak får mindre uppmärk-
samhet.

– Under höstens lopp bekantade
jag mig med klubbverksamheten,
men under våren bör jag koncen-
tera mig mera på stödpersonverk-
samheten, så att alla delområden
uppmärksammas.

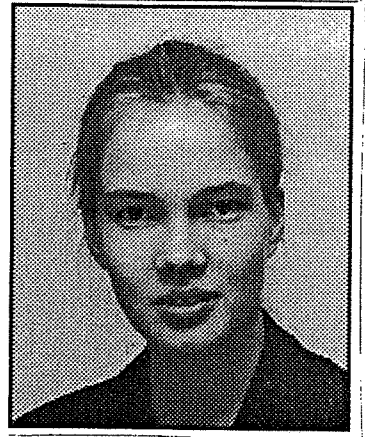
Heikki berättar, att det bästa i för-
bundssekreterarens arbete är att få
träffa människor.

– Det är skoj att besöka klubbar,
då man får diskutera med andra
människor.

Heikki värdesätter den respons som
människor ger, må den då vara god
eller dålig.

– En negativ respons hjälper en att
fundera, på vad man borde göra
annorlunda en annan gång. Det
värstaa är, att ingen reagerar, och
inte visar något intresse för det ar-
rangerade tillfället.

– Utgångspunkten för detta arbete
är ändå människornas behov. Allt
som görs, baserar sig på de be-
hov, som jag upptäcker eller på det
som människor ber om och vill ha,
sammanfattar Heikki.

Sanna till centralbyrån

Centralbyråns nya byråsekreterare
är **Sanna Niinikoski**. Sanna är en
22-årig ungsekreterare, som just
håller på att avsluta sina studier vid
Helsingin liiketalouden ammattikor-
keakoulu.

Sanna är en lång och smal flicka,
som har ljusbrunt hår och blågråa
ögon. Hon är hemma från Siilinjär-
vi, men har i och med studierna flyt-
tat till Helsingfors för tre år sedan.
Till Sannas intressen hör motion
och läsning. Hon har nyligen även
börjat i Finlands Röda Kors, där
man planerar gemensam verksam-
het för invandrare och finländare.

Sanna har gjort arbetspraktik i ett
litet företag inom huvuds-
tadsområdet och på Finlands am-
bassad i Singapore. Sanna säger
att hon trivdes utmärkt i den inter-
nationella atmosfären i Singapore.
Hon gillar främmande språk och
skall snart även inleda studier i
teckenspråk.

En aktiv klubb – en bra påverkare

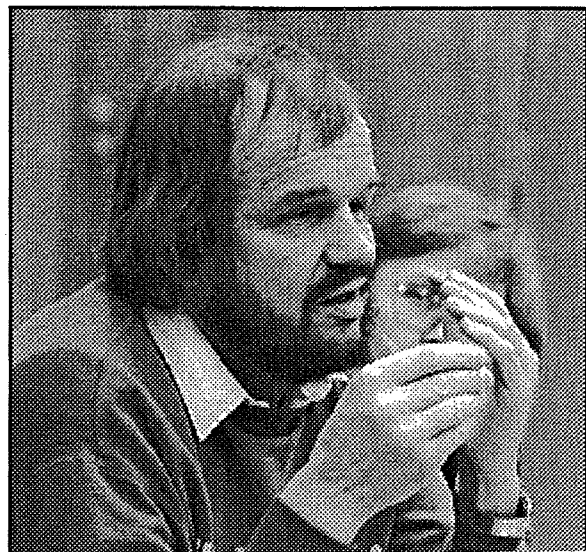
Raili Karisaari

Effektiviteten i klubben och dess medlemmars aktivitet är grundförutsättningarna för en lokal påverkan. – Men hur blir klubben effektiv, så att också dess medlemmar är aktivt med i verksamheten, med sina hela hjärtan?

Om dessa saker diskuterades det på klubbdragarnas skolningsdagar i Tammerfors under julhelgen. Med var 18 klubbdragare från tio klubbar i Finland. Utbildaren **Matti Rautavirta** från OK-studiecentralen tog fram klubbens utvecklingsskeden och deras påvekan på verksamheten.

I diskussionen mellan deltagarna betonades klubbarnas problem och svårigheten att lösa dem. – Hur är det möjligt att aktivera klubbmedlemmar och förverkliga verksamheten så, att allas önskningar och åsikter beaktas?

En möjlighet som Rautavirta tog upp, är att grunda olika studiegrupper. Studieteman räcker till: olika kommunikationssätt, samarbetet mellan dövblinda och tolkar, sam

Paavo Korhonen

hälleliga frågor, beslutsfattandet i kommunerna. Men studierna ska vara frivilliga, inget tvång. Vid uppgörandet av studdieprogrammet kan en regionsekreterare eller förbundssekreteraren hjälpa. Man kan även be om hjälp från OK-studiecentralen.

Också regionsekreterarnas deltagande i klubbarnas verksamhet togs på tal. Många tyckte att det vore bra att regionsekreteraren är med, rentav viktigt, men av olika orsaker. Hon/han behövs som aktiverare, förmedlare av konflikter, skötare av ekonomin. Samtidigt kan hon/han även sköta kundmöten. Men regionsekreteraren skall inte dra klubben, det var man överens om.

Skolningsdagarna fortsätter i slutet av april. Då skall klubbarnas problemsituationer och lösningar på dem behandlas.

Arbete och meningsfull sysselsättning

Det yrkesinriktade projektet för tillväxt och meningsfull sysselsättning har påbörjats. Som projektledare fungerar **Anni Lausvaara och Sari Timonen** som projektarbetare. Anni drar projektet över hela landet och Sari koncentrerar sig på att utveckla den regionala verksamheten i Tammerfors med näromgivning.

Projektet har tre målsättningar: 1) sysselsätta dövblinda, 2) leda dem in i arbetslivet och 3) utveckla möjligheter till en meningsfull sysselsättning och ett aktivt deltagande. Till projektet hör en uppföljningsundersökning, som man söker forskare och finansiering för.

Projektet börjar med en noggrann planering, så att de fem år som reserverats för det skall användas möjligast effektivt. I planeringen deltar en projektgrupp.

– Projektet bör först få ramar: skaffa finansiering, få samarbetskumpaner och inleda forskningen, berättar Anni. Först då finansieringen och planeringsarbetet är i skick, är det tid att satsa krafterna på att förverkliga projektet i praktiken.

Sari Timonen planerar det praktiska förverkligandet, särskilt vad gäller den meningsfulla sysselsättningen. Till planerna hör olika hobbyer, som kan vara regelbundna eller kursbaserade.

– Strävan är att erbjuda många olika alternativ från olika områden för en meningsfull sysselsättning. T.ex. kan nämnas handarbete, litteratur, musik och idrott, berättar Sari.

Samtidigt som Anni börjar med det nya projektet i Tammerfors, slutför hon ett projekt i studievägledning i Centret för hörsel- och synskadade i Jyväskylä. Hon arbetar denna vår så, att hon är två veckodagar i arbete i Tammerfors och tre dagar i Jyväskylä.

Hitta på ett namn för projektet!

Hitta på ett träffande namn för det nya projektet Namnförslag på 1–3 ord kan skickas till Anni Lausvaara med e-post eller på adressen: **Anni Lausvaara, Dövblindas verksamhetscenter, Ingenjörsgatan 10, 33720 Tammerfors.**

Dimmiga hälsningar från Ungern

Anita Palo

Jag deltog i november som representant för ungdomar i ett europeiskt seminarium *Kreativitet och social integration*. Det hölls den 23.-30.11.97 i Ungerns huvudstad Budapest, där det hela veckan var dimmigt, fuktigt och regnade ibland.

Målgrupper för seminariet var europeiska dövblinda och icke.dövblinda unga. Med var ca. 50 personer med sina ungdomar, tolkar, guider, arrangörer och ledare från 20 europeiska länder.

Bakgrunden till händelsen var det, att unga dövblinda inte endast vill delta i tillfällen för dövblinda, utan de vill vara med, där också andra unga deltar. Meningen med seminariet var att förena unga dövblinda och andra unga, så att vi kunde fundera över problemen med att innesluta och utesluta grupper, på ett unikt och kreativt sätt.

Platsen för seminariet var Det europeiska ungdomscentret. På mån-

dag, tisdag och torsdag förmiddag var det föreläsningar: **Klaus Vilhelmsen** från Danmark berättade om dövblindas självständiga liv. Han var bl.a. bekymrad över att man i muséer aldrig får röra i saker. Så denna dam planerade ett rum på det sättet, att andas dövblinda skulle kunna komma och röra och känna igen olika saker.

Handdockor berättar om olikhet

Cathy Nolan från Irland berättade om sin verksamhet och om social integration. Hon berättade även om handdockor, som används i Belfast för att berätta för barn om handikapp och olikhet.

Med på seminariet var också två dockor. En var en pojke i en rullstol och den andra en mörkhyad flicka. Med hjälp av dockföreställningarna förstår barn bättre, varför människor är olika eller handikappade.

På kvällarna var det praktiska övningar: teater, dans och kreativ tea-

ter. Självt var jag med i teaterövningarna. Det var intressant och jag lärde mig nya saker, som jag kan utveckla i min egen teatergrupp.

Skridskoåkare, kringlor och en kväll i en vinkällare

På onsdag var det utflyktsdag. Vi for på rundtur och sedan var jag och såg på en enorm isbana. Där fanns många barn och vuxna som skrinade i takt med musik. På kvällen lär enorma strålkastare lysa upp banan.

Från ett torg nära isbanan köpte jag en underlig åttaformad kringla. Den var god, men salt. Jag kom ihåg, att jag sett i TV människor som glatt skrinade i takt med musiken och åt kringlor. Jag skulle själv ha velat pröva på att skrinna på kvällen, men jag kunde inte p.g.a. det strikta programmet.

Nå, vi fortsatte resan till de gamla gatumarknaderna. Där fick man köpa souvenirer. Sedan gick vi till ett vinmuseum som hette Labirintus. En man berättade om de fem kändaste ungerska vinerna. Vi fick också smaka på varje vin ur glas. Det godaste var det femte, det ungerska, söta Tokaij, och jag köpte en flaska åt mig till min födelsedag denna månad.

Efter rundturen fortsatte vi till vinkällaren för att äta och dricka av husets vin och till musik av två spelmän. Kamerornas blixtljus blixtrade. Kvällen var rolig och oförglömlig. Blixtljusen blixtrade, människorna skrattade och sjöng och hade verkligen roligt! Vi återvände sent till ungdomscentret, där vi fortsatte samvaron till småtimmarna.

På torsdagen var det den internationella kvällen. Var och en fick bringa mat och dryck från sitt land. Man fick även uppträda. Jag uppträdde i en grupp: en belgier som hörde och en blind kvinna spelade piano och två italienare som hörde och såg samt jag, en finländsk dövblind, och vi uppträdde med en italiensk sång!

På fredagsmorgonen hade vi arbetsgrupper, där vi behandlade frågor om social integration. I min grupp fanns unga från Island, Tjeckien, Polen och Holland. Vår diskussion lyckades bra trots de olika språken. Var och en berättade om situationen i sitt land.

Det var mest sorgligt att höra berättelsen av den tjeckiska flickan. Hon berättade, att situationen är dålig där, det finns inga hjälpmedel, människor diskriminerar handikappade och det finns få som behärskar teckenspråk. Denna

flicka skulle själv ha velat lära sig teckenspråk, men får ingen undervisning i sitt eget land.

Lördagskvällen var den sista kvällen och det var dags att ta farväl. En teatergrupp, som övat under veckans lopp, uppträdde. Jag framförde några egna pantomier. Vi åt emellan, drack och dansade. En cp-skadad pojke från England framförde en vild dans med en annan engelsk man. Alla gillade det och hurrade. På slutet av kvällen eller natten kom de unga från den andra gruppen med och dansade. Vi var tillsammans, kramade farväl och grät några tårar.

Jag fick bekanta mig med underbara ungdomar och lära mig att bekanta mig och kommunicera på olika sätt. Jag lärde mig att bättre förstå andra länders kulturer och deras levnadssätt.

Under veckan var vi hela tiden tillsammans, ingen för någonstans ensam. Vi hade en underbar och oförglömlig vecka. Jag började längta efter människorna på seminariet. Förvånansvärt många har kommit ihåg mig med julkort, vilket jag är väldigt, väldigt glad över!

Gott Nytt År åt alla!

En stark konsttradition i Lappland

Jorma Säynäjänkangas

Målningen av den kände lappländske konstnären Reidar Särestöniemi togs bort i Kittilä kommunhus på självständighetsdagens afton, och istället sattes en målning av den dövblinda **Marja Korteniemi**. På målningen ser man Levifjällen i ruskafärger.

Kommundirektören i Kittilä **Seppo Maula** och förtroendemannaledningen tog emot Marjas gåva. Champagneglas höjdes och tal hölls. Marjas flicka berättade en historia om Marjas morfar, som när han dog blev till varg och dödade nästan alla renar på orten som hämnd. Renskötarna hade inte ersatt honom för den skada, som renarna hade orsakat på deras ängar.

Talangfulla konstnärer

I Lappland är mången dövblind konstnärligt begåvad och skicklig att handarbete. Män använder trä som material och kvinnor syr lappländska kläder. Handarbetstraditio-

nen är stark i Lappland. På de gemensamma konstkurserna för Nord-Kalotten blomstrar dessa färdigheter. Samtidigt skapas kontakter till naturen och till Lapplands gamla mytologi med häxor och sejter. Med konstens hjälp försöker man komma närmare sig själv – bort från vardagens problem.

Från osäkerhet i början till utställningar och fester

Dövblindas konsthobby började i kursform för några år sedan i Lappland. Det är fråga om en mångårig process, händelse sker efter händelse. I början var människorna osäkra på kurserna. Av arbetena på kurserna gjordes utställningar, som

har rest runt i bl.a. Köpenhamn, Helsingfors, Tromsö och Luleå. Också på olika håll i Lappland och i Uleåborg har utställningarna fått ett positivt mottagande. Situationen när tavlorna ges som gåva, har blivit till en toppenhändelse. Även i Enontekis blev det en stor fest, då Hilja Rantatalo gav sin tavla i starka lappländska färger till kommunen.

Alla tidningsartiklar om dessa olika skeden fyller en hel mapp. Processen fortsätter: när träden börjar få blad kommande sommar öppnas också de inre krafterna hos dövblinda i Jokkmok i Sverige, var den följande konstkursen för dövblinda i Nord-Kalotten arrangeras.

Marja Korteniemi gav sin tavla åt Kittilä kommun, Kommundirektören Seppo Maula mottar den. (Bild JS)

Styrelsen för Finlands Dövblinda rf 1998

Ordförande Raimo Korpela

Ulla Kungas

Vesa Pikkuhookana

Seija Troyano

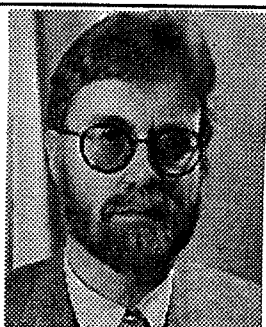
Anita Palo

Soile Silvennoinen

Eila Särkimäki

Jouni Onnela

Terhi Muhonen

Pauli Kelander

TUNTOSARVI 23.årgången, ISBN 0358-2280

Utgivare: Finlands Dövblinda rf., Nylandsgatan 28, 00120 Helsingfors.

Telefon (09) 5495 350. Texttelefon (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Chefredaktör: Anu-Liisa Rönkä **Redaktör:** Raili Karisaari

Redaktionsråd: Eero Vartio, Martti Avila, Marja Heinonen, Maija-Leena Railo, Anita Palo, Marja-Leena Roponen, Anu-Liisa Rönkä, Raili Karisaari.

Årgång 150 mk. Tidningen utkommer 11 gånger om året med storskrift, punkter, som långsamt ljudband, som video samt och svenskspråkig översättning.